

Bondini, Pasquale, divadelní ředitel a podnikatel, pěvec–basista, narozen v Ascoli 1731, zemřel 30. 10. 1789 v Brunecku (Tyroly).

Druhorozený syn italského lékaře Francesca Saveria a Serafíny Pasquale. Díky dobrým finančním poměrům rodiny se Bondinimu dostalo hudebního vzdělání pravděpodobně od místního kapelníka Nicolò Antonia Muzi y Vignoly. Z Římu, kde zřejmě studoval, či zahajoval své pěvecké aktivity, se vydává do střední Evropy jako operní pěvec.

Od roku 1760 je Bondiniho jméno uvedeno v operní společnosti impresária Angela Mingottiho, kde zpíval ve hrách *Bertoldo Bertoldino e cacasenno*, *La conversazione*, *Mondo della luna* nebo v intermezzu *Il Tracollo*, které byly uváděny nejen v Praze, ale i v Olomouci a v Brně. Mezi lety 1762–63 o něm nacházíme zmínky v italské operní společnosti Cajetana Molinariho, která působila v Praze. Zde účinkoval jako bas buffo například v opeře *Li tre amanti ridicoli*. Poté byl od roku 1764 ve společnosti Giuseppa Bustelliho, kde ztvárnil převážně komické role. V rámci této společnosti cestoval od následujícího roku také do Drážďan v zimní sezóně a poté od roku 1770 do Braunschweigu. Bondini se nakonec usadil v Drážďanech a od konce roku 1765 byl smlouvou spjat se dvorem, kde zpíval v operách, na koncertech, bohoslužbách a také obstarával notové materiály z Itálie. V roce 1776 byl Bondini jmenován Bustelliho oficiálním zástupcem v Drážďanech, i když zde jeho společnost řídil neoficiálně už několik let. Po roce 1778 zanikla Bustelliho smlouva s drážďanským dvorem a opera zde zanikla, až do roku 1780, kdy byl jejím vedením pověřen Antonio Bertoldi.

V tomto období se Pasquale Bondini oženil se svou kolegyní, pěvkyní Catarinou Saporiti, s níž měl pět dětí. Jeho manželka performovala mnoho známých rolí, například Zuzanku z opery *Figarova svatba*, či Zerlinu na premiéře *Dona Giovanniho*. Jeho dcera Marianna zpívala také roli Zuzanky ve francouzské premiéře *Figarovy svatby* a vdala se za basistu Luigiho Barillu, který se později stal ředitelem Théâtre de l'Odéon v Paříži.

Pasquale Bondini se stal roku 1777 ředitelem vlastní společnosti Churfürstliche Sächsische Privilegirte Deutsche Schauspieler, s níž provozoval německé hry v Drážďanech v zimní sezóně a v Lipsku v období velikonočního a podzimního veletrhu. Činnost souboru byla oficiálně zahájena 21. května 1777 v Lipsku.

Repertoár byl tvořen činohrami, singspiely a melodramy. Od roku 1782 byl důraz kladen na činohry zejména od spisovatelů Friedricha Schillera, Gottholda Ephraima Lessinga i Williama Shakespeara. Mezitím Bondini podnikal se společností impresária Bustelliho, která nadále působila v Praze, Braunschweigu i Vídni až do Bustelliho smrti v roce 1781.

Roku 1779 byl Bondini povolán zpět do Prahy, aby převzal vedení divadla v Thunově paláci. V červenci roku 1781 koupil celou Bustelliho garderobu v dražbě z jeho pozůstalosti a 12. září 1781 proběhlo slavnostní otevření divadla v Thunovském paláci na Malé Straně. Zde, za pomoci režiséra a zástupce impresária Domenica Guardasoniho, vybudoval kvalitní malý soubor, ve kterém inscenovali zpěváci s dobrými hereckými schopnostmi. Tyto schopnosti byly nezbytné pro operu buffu, která se stala základním kamenem celého Bondiniho repertoáru, do něhož patřily opery Domenica Cimarosy, Pasquala Anfossiho, Giuseppa Gazzanigy, Pietra Guglielma či Giovanni Paisielliho. **Mezi pěvce zde působili** například basista Felice Ponziani, Teresa Saporiti a později také Luigi Bassi a další. Bondini pořádal i koncerty v době, kdy divadlo nehrálo a pro svou společnost zajišťoval nové opery z italských divadel krátce po jejich premiéře. Díky tomu se Praha stala důležitým centrem italské opery, která byla velmi oblíbená u obecnstva.

V Lipsku hrála jeho společnost zejména v letním období. Jeho činoherní drážďanská společnost mezitím působila v Praze, kde nadchla publikum svými uměřenými a přirozenými hereckými schopnostmi. Díky neustále se rozvíjejícím aktivitám začal zapojovat další skupiny umělců a manažerů. V průběhu roku 1783 bylo otevřeno Nosticovo divadlo s ansámblem z Divadla v Kotcích, který vedl Karel Wahr. Bondiniho úspěch drážďanské činohry v Thunovském paláci zaznamenal i císař Josef II., který doporučil Bondiniho jako nájemce hraběti Nosticovi. František Antonín Nostic-Rieneck se rozhodl uzavřít s Bondinim smlouvu o pronájmu svého divadla, která byla podepsána 1. října 1783 na dobu tří let od Velikonoc následujícího roku. Provoz divadla byl zahájen drážďanským činoherním souborem 12. dubna 1784 truchlohrou *Codrus* od Johanna Friedricha von Cronegka, ale mimořádnou sezónu zde Bondini provedl už od září 1783 až do konce masopustu v roce 1784.

Díky mnohým závazkům, které měl Bondini pod záštitou, se rozhodl založit Druhou Bondiniho činoherní společnost, kterou od roku 1784 vedl František Jindřich Bulla. S touto společností provedl Bondini mezi lety 1785–86 několik českých představení,

například *Odběhlec z lásky synovské*, *Neslýchaná náhoda*, *Vděčný syn* a mnoho dalších. Kvalitní činohrení společnost, která by v Praze setrvala, se Bondinimu nepodařilo udržet. Jeho hostující drážďanská společnost zde však inscenovala hry až do roku 1794, kdy bylo divadlo zničeno požárem.

Pasquale Bondini zařadil do repertoáru své operní společnosti hrající v Nosticově divadle také opery Wolfganga Amadea Mozarta, kterého pozval na svou inscenaci *Figarovy svatby* do Prahy v lednu 1787. Před Mozartovým návratem do Vídně v únoru téhož roku s ním získal Bondini smlouvu na novou operu *Don Giovanni* honorovanou 1000 zlatými. Tato opera byla téhož roku se zpožděním premiérována 29. října 1787. Orchestr Johanna Josefa Strobacha řídil samotný Mozart. Doklad o přípravě a o Bondiniho souboru obsahuje Mozartův dopis psaný Gottfriedu von Jacquinovi. Ve společnosti a na premiéře se podíleli Felice Ponziani, Luigi Bassi, Caterina Bondini, Teresa Saporiti, Catherina Micelli, Giuseppe Lolli Antonio Baglioni.

Ke konci roku 1788 chtěl Pasquale Bondini navštívit svou rodinu v Itálii. Po souhlasu drážďanského dvoru jej zastoupil ve vedení činohry Franz Bartholomäus Secunda a v Praze Domenico Guardasoni, který neoficiálně vedl pražský operní soubor od počátku. Bondini během cesty náhle umírá v roce 1789.

Literatura

I. Lexika

OSN.

PHSN.

ČSHS.

New Grove².

Branscombe, Peter: Bondini, Pasquale (*The New Grove Dictionary of Opera 1*, 1992, s. 536–7).

Zapperi, Ada: Bondini, Pasquale (*Dizionario della musica e dei musicisti 1*, 1994, s. 608).

Jakubová, Alena: Bondini, Pasquale (*Starší divadlo v českých zemích do konce 18. století. Osobnosti a díla*, 2007, s. 67–71)

II. Ostatní

Pilková, Zdeňka: Pražští mozartovští pěvci v drážďanských pramenech (Hudební věda, *č. 28*, 1991, s. 299–304).

<https://www.casopisharmonie.cz/rozhovory/italska-opera-18-stoleti-v-praze-praha-1786-jednou-se-tu-snad-budou-na-ulici-davat-cele-opery.html>

Woodfield, Ian: *Performing Operas for Mozart: Impresarios, Singers and Troupes* (2011, s. 7–25).

Niubó, Marc: Pasquale Bondini before Mozart (Hudební věda, *č. 52*, 2015, s. 317–330).

Natálie Vančurová